

Liite yhteysviranomaisen lausuntoon/Bilaga till kontaktmyndighetens utlåtande

Epsilon Advanced Materials Oy ja Finnish Battery Chemicals Oy, Grafiittipohjainen anoditehdas, Vaasa, lausunnot, mielipiteet ja asiantuntijakommentit EPOELY/881/2023

Lausunnot

Finavia

Hankealue sijaitsee Vaasan lentoaseman itäpuolella lähimmillään noin 750 metrin etäisyydellä kiitotiestä. Hankkeen ympäristövaikutuksia arvioitaessa on tarkasteltava myös hankkeen mahdollisia vaikutuksia lentoliikenteeseen sekä huomioitava lentoliikenteestä mahdollisesti aiheutuvia rajoituksia alueen toiminnoille.

YVA-ohjelman mukaan hulevesien hallinta toteutetaan Laajametsän osayleiskaavoituksen yhteydessä tehdyn hulevesisuunnitelman ohjeiden mukaisesti hankkeen ympäristöluvituksen yhteydessä. Finavia huomauttaa, että lähtökohtaisesti alueen hulevesien hallinta on suunniteltava siten, että lentoaseman läheisyyteen ei muodostu lammikoita, jotka saattavat houkutellessa lintuja ja siten aiheuttaa vaaraa lentoliikenteelle. Mutta mikäli alueelle muodostuu vesialueita, jotka houkuttelevat lintuja lentoturvallisuutta vaarantavasti, ne tulee kattaa esim. verkoilla lintujen oleskelun estämiseksi.

Edellä esitetyt on otettava huomioon myös alueen rakentamisen aikaisessa hulevesien hallinnassa. YVA-ohjelmassa on tuotu esille hankkeen mahdollisesti tarvitsevan ilmailulain (864/2014) 158 §:n mukaisen lentoesteluvan. Lupatarvetta arvioitaessa on otettava huomioon, että myös rakentamisen aikaiset laitteet ja rakenteet voivat tarvita lentoesteluvan, ei pelkästään laitoksen toimintaan liittyvät rakenteet. Sekä rakentamisen että toiminnan aikaisten pöly- ja muita ilmapäästöjä sekä tärinän, onnettomuus- ja häiriötilanteiden vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon hankkeen sijainti Vaasan lentoaseman läheisyydessä.

Mikäli alueelle ollaan suunnittelemassa aurinkosähkötuotantoa, on aurinkosähkötuotannon vaikutukset lentoliikenteen turvallisuudelle tarkasteltava jo ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä. Lisäksi Finavia huomauttaa, että sekä rakentamisen että toiminnan aikaisessa alueen valaistuksen suunnittelussa on huomioitava lähellä sijaitseva lentoasema.

Fintraffic Lennonvarmistus Oy

Fintrafficin lennonvarmistus antaa ilmailulain 158 § mukaisia lausuntoja lentoesteistä lentoesteluvan hakemista varten. Lausunnossa otetaan kantaa kohteen mahdollisiin vaikutuksiin lentoturvallisuuteen sekä lentoliikenteen sujuvuuteen ja tarvittaessa rajoitetaan kohteen maksimikorkeutta. Lentoliikenteen sujuvuuden arvioinnissa Fintrafficin lennonvarmistus käyttää yhteistyössä Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kanssa sovittuja lausuntoperiaatteita ja tarvittaessa rajoittaa esteiden korkeuksia niiden mukaisesti. ArcGIS -muotoinen paikkatietoaineisto lentoesterajoituksista on ladattavissa Fintrafficin verkkosivustolta osoitteesta

Lentoesteet paikkatietoaineistona | Fintraffic

Tätä aineistoa käyttämällä voi suunnittelija jo etukäteen arvioida kohteelleen mahdollisesti kohdistuvia korkeusrajoituksia.

Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskuksella ei ole lausuttavaa asiasta.

Länsirannikon ympäristöyksikkö, Mustasaaren kunta

I programmet saknas utredningar rörande ljusföroreningar som uppstår under byggtiden och under verksamhetstiden. Ljusföroreningar kan påverka människor, djur och natur på ett negativt sätt och bör utredas.

Under punkten 5.1.2 har inte djurstallar och pälsfarmar, vilkas omgivningar ska hållas tillräckligt bullerfria för djurens välbefinnande nämnts. På ca 1,4 km avstånd finns en medelstor pälsfarm i Korsholm. Ca 1,1 km från projektområdet ligger en allmän simstrand (Toby simstrand). Faktorer och eventuella föroreningskällor nära badstränder som kan hota badvattenkvaliteten ska beaktas.

Enligt GTK:s karteringar kan det förekomma sura sulfatjordar på området. En noggrannare kartering av projektområdet bör göras för att kartera förekomsten av sura sulfatjordar samt utreda deras inverkan på närliggande vattendrag. Ett dike går i anslutning till projektområdets sydostliga gräns och mynnar senare ut i Toby å-Laihela å, som i sin tur mynnar ut i Södra stadsfjärden. En del av Södra stadsfjärden ingår i Natura 2000-nätverket, FI0800057. Södra stadsfjärden är ett viktigt lekområde för i synnerhet abborre och det är av största vikt att vattenkvaliteten där inte försämras.

En närmare beskrivning av vad industriavfallsvattnet innehåller och på vilket sätt man ämnar rena det innan det går vidare till det kommunala avloppsvattnet bör uppgöras.

En mera noggrann beskrivning angående regn- och smältvatten som uppkommer på projektområdet bör uppgöras. Det bör finnas en beskrivning på hur regn- och smältvattnet behandlas, vart det leds och hurudan inverkan det har på det området till vilket det leds. Man bör även beakta extrema väderförhållanden: störtregn och översvämningssrisker, i utredningen. Även en noggrannare plan för eventuellt släckningsvatten saknas i detta skede. Det bör tagas i beaktande att Toby å-Laihela å är ett mycket översvämningsskänsligt område.

Trafiken till och från projektområdet kommer till en del att bestå av tunga fordon med farliga kemikalier. Rutterna för transporter bör planeras så att känsliga områden såsom skolor, daghem och grundvattenområden undviks.

Mustasaaren kunta

Epsilon Advanced Materials suunnittelee grafiittipohjaisen anodimateriaalin tuotantolaitosta Vaasaan. Hankkeen tavoitteena on anodimateriaalin tuotantolaitos, joka tuottaa vuodessa vaihtoehdossa VE1a 10 000 tonnia ja vaihtoehdossa VE1b 50 000 tonnia grafiittipohjaista anodimateriaalia. Lisäksi tuotetaan sivutuotteena luonnongrafiitti hienoainesta ja koksihienoainesta sekä pikiöljyä. Laitoksen sijaintipaikka on Vaasassa Giga-Vaasan teollisuusalueella, lentokentän läheisyydessä. Hankkeesta vastaavat Epsilon Advanced Materials Oy ja Finnish Battery Chemicals Oy.

Hankealue sisältyy Laajametsän osayleiskaavan aluerajaukseen ja Laajametsän suurteollisuusalueen asemakaavassa ak 1110 tontti muodostaa korttelin 18. Asemakaava on tullut voimaan 18.5.2021.

YVA-selostuksessa koko kaavoitustilanne on otettava huomioon ja esitettävä riittävällä tavalla. Kyseinen tontti sijaitsee Vaasan kaupungin ja Mustasaaren kunnan rajalla, ja molemmissa kunnissa on huomioon otettavia (osa)yleiskaavoja ja asemakaavoja. Kaavoituksen näkökulmasta on tärkeää, että alueiden käytön tavoitteet ja alueen kaavoja laadittaessa tehdyt vaikutusten selvitykset otetaan huomioon ja että ne sopivat yhteen tontille aiotun toiminnan kanssa. Aiotun toiminnan tulee olla voimassa olevan asemakaavan mukaista, ja lisäksi kaavoitusviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa on ennen kaikkea kiinnitettävä riittävästi huomiota ja arvioitava vaikutukset ihmisten elinoloihin ja elinympäristöön, veteen, ilmaan ja ilmastoon sekä alueen yhdyskuntarakenteeseen, yhteiskunta- ja energiatalouteen ja liikenteeseen.

Erityisesti alue- ja yhdyskuntarakenteen sekä liikenteen osalta on syytä seurata meneillään olevia Granholmsbacken I- ja Granholmsbacken II -asemakaavojen muutoksia sekä Vikby–Martoinen-maantieyhteyden

tiesuunnitelmaa, jota EteläPohjanmaan ely-keskus laatii erillään asemakaavoista. Meneillään olevissa asemakaavojen muutoksissa yleisen tien alueen (LT) aluerajaus on tarkistettu ja sitä on muutettu. Aluerajauksen muutos on toteutettu meneillään olevan Vikby– Martoinen-maantieyhteyden tiesuunnitelman yhteydessä ilmenneiden tarpeiden mukaan. Vikby–Martoinen muodostaa osan valtatie 8 tulevasta linjauksesta. Muutos tarkoittaa, että asemakaavan alueelle Itäisellä Runsorintiellä ja Tuovilantiellä ei voi osoittaa liittymää eikä eritasoliittymää. Muutoksen myötä Granholmsbacken II -asemakaavassa osoitettu eritasoliittymä on ainoa liittymä Giga-alueelle, jolla on logistiikka-, suurteollisuus- ja muuta yritystoimintaa.

YVA-ohjelman luvussa 5.8 todetaan, että alueen pintavedet laskevat ojien kautta Tuovilanjokeen eli ohjelmassa mainittuun Laihianjokeen. YVA-selvityksessä tulee jatkossa varmistaa ja kiinnittää suurin huomio siihen, missä määrin pintavesi kuormittaa jokea. Kun otetaan huomioon, että Tuovilanjoki/Laihianjoki on erityäin tulvaherkkä ja tulvii enemmän tai vähemmän joka kevät ja myös muina vuodenaikoina rankkasateiden aikana, tämän yritysalueen aiheuttamat lisäkuormitukset aiheuttavat vielä suurempia tulvariskejä. Suuri osa 38 hehtaarin tontista on kattopintoja tai päällystettyjä pintoja, joille sadevesi kerääntyy nopeasti. Viivytysalaiden rakentamisesta huolimatta valtavat vesimäärät, joita nämä pinnat keräävät rankkasateiden aikana, laskevat nopeasti jokeen ja nostavat siellä vedenkorkeutta, minkä seurauksena syntyy tulvia, koska maisema on niin tasainen, että valuma mereen ei niele näitä määriä. Näiden tulvariskien vähentämiseksi tulisi selvittää putkitettu suora yhteys mereen viivytysaltaista. Putki voisi ohjata hulevedet kokonaan tai osittain alueelta mereen.

Toinen seikka, joka tulee varmistaa, on estää suuren tulipalon sattuessa sammutusvettä päätyvästä tontin rajan yli ja kuormittamasta ympäröivää maaperää saastuneella vedellä. Erityisesti tulee selvittää, voivatko jäätyneet viemärikaivot tai paksu jääkerros aiheuttaa tällaisia tontin rajan ylivuotoja ja tuleeko tontin raja rajata riittävän korkealla ylivuotosuojalla, esimerkiksi muurilla.

Tämän tuotannon tarvitsema prosessiveden määrä ei ole täysin selvä, mutta jos aiotaan rakentaa suurempia prosessivesijohtoja esimerkiksi Kyrönjoelta, myös näiden vaikutusten selvittäminen on tarpeen. Tehtaan sähköntarve on suuri ja tähän tarkoitukseen rakennettavat voimajohdot on myös otettava huomioon YVA:ssa.

Liikenne alueelle ja alueelta pois muodostuu useista raskaista ajoneuvoista, joissa on vaarallisia kemikaaleja. Näitä kemikaaleja kuljettavat ajoneuvot on suunniteltu tähän tarkoitukseen, mutta onnettomuusriskin takia kuljetusreitit tulee suunnitella siten, että vältetään erityisen herkäät alueet, esimerkiksi koulujen tai päiväkotien alueet tai pohjavesialueet. Tehdasalueen läheisyys lentokentälle ja tehtaan mahdolliset vaikutukset lentoliikenteelle tulisi selvittää, mutta myös, mitä vaikutuksia mahdollisella lento-onnettomuudella voisi olla, jos lentokone syöksyy tehdasalueelle.

Vesihuoltolaitos on tutustunut ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan, ja huomion keskipisteenä ovat olleet veden käyttöä koskevat kohdat.

1. Kiinteistö sijaitsee Vaasan kaupungin puolella ja liittyy Vaasan Veden vesi- ja viemäriverkkoon eikä vaikuta suoraan Mustasaaren vesihuoltolaitokseen.
2. Mustasaaren vesihuoltolaitoksella ei ole tietoa siitä, kuinka prosessivesi järjestetään. Perustaako Vaasan kaupunki uuden yhtiön prosessivettä varten?
3. Mustasaaren vesihuoltolaitos ei hoida hulevedenkäsittelyä lainkaan eikä ota kantaa näihin kysymyksiin.
4. Rakennuspaikka ei sijaitse Mustasaaren vesihuoltolaitoksen raakavedenottamojen läheisessä yhteydessä, eikä rakennuspaikalla on suoraa tai epäsuoraa vaikutusta raakavedenottamoihin.

Pohjanmaan liitto

Pohjanmaan liitto ei anna lausuntoa tässä vaiheessa.

Pohjanmaan pelastuslaitos

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on pelastusviranomaisen näkökulmasta tarkasteltuna kattava, ja siinä on tunnistettu turvallisuuteen liittyviä keskeisiä asioita. Pohjanmaan pelastuslaitos muistuttaa pelastuslain (379/2011) velvoitteesta, jonka mukaan toiminnanharjoittajan sekä rakennuksen omistajan ja haltijan on omalta osaltaan ehkäistävä tulipalojen syttymistä ja muiden vaaratilanteiden syntymistä, varauduttava henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen sekä tulipalojen sammuttamiseen ja muihin pelastustoimenpiteisiin ja turvattava poistumistiet. Pelastusviranomainen suosittelee alueen toimijoita perustamaan teollisuuspalokunnan alueelle. Teollisuuspalokunta olisi hyvä ja tehokas tapa toteuttaa pelastuslaissa edellytettyä omatoimista varautumista.

Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjanmaan piiri ry

Vaasan kaupunki on käsitellyt ja raivannut GigaVaasan alueen, jotta teollinen rakentaminen mahdollistuu luonnon keskelle. Laajametsän alueen nimen mukainen laaja metsäalue on avohakattu ennakkoon, maita on tasoitettu ja siirtolohkareita murskattu jo ennen YVA-prosessin alkua. Luontoarvot on hävitetty systemaattisesti.

Pääraaka-aineet, joita tuotantoprosessissa käytetään ovat vihreä- ja neulakoksi sekä luonnongrafiitti.

Näiden raaka-aineiden, muodostuneiden jätteiden ja sivutuotteiden kuljetuksen ongelmaksi muodostuvat lastaus ja purku, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta ne eivät pääse leviämään ympäristöön. Hiilimustan osalta odotetaan vielä lisäselvityksiä YVA-ohjelmassa.

Luontoon joutuessaan nämä aineet aiheuttavat haittaa eliöille. Aineet ovat öljyteollisuuden sivutuotteita tai jäännösaineita, joten ne eivät välttämättä liukene veteen, mutta voivat kulkeutua pitkiä matkoja veden mukana. Erityisesti hiilimusta on haitallinen aine, koska se tummentaa ja tukkii esim. kasvien solupintoja. Lisäksi auringon säteilylämpösäteilyn vaikutus voimistuu. Esimerkiksi talvella hiilimusta sulattaa lunta joutuessaan hangen pinnalle.

Lähtökohtaisesti YVA-selostuksesta puuttuvat kuvaus hankealueen kiinteistöjen asemoitumisesta tontille sekä kuvaus maa-alueiden pinnoitusmateriaaleista sekä pinnoitteiden peittävyysprosentista.

Hulevedet

Hankealueelle satavat vedet tulee puhdistaa, eikä päästää ilman käsittelyä eteenpäin. Hulevesien johtamista ei ole selvityksessä tarkennettu. Hulevesien tarkkailusuunnitelma tulee esittää ennen rakentamisen alkua. Siitä tulee ilmetä, mihin hulevedet ohjataan ja miten ne käsitellään. Esim. Toimintojen vaatima alustava pinta-ala noin 37,7 hehtaaria. Jos teollisuusalueen pinta-alasta on yli 75 % läpäisemätöntä pintaa, silloin pintavaluntaa on 55 % ja pintakerrokseen imeytyy vain 10 % ja olemattomat 5 % imeytyy pohjavedeksi. YVA-selostuksesta ei selviä, onko tarkoitus rakentaa hulevesialtaita. Niiden mitoittaminen riittäviksi on erityisen tärkeää, jotta haitta-aineita ei kulkeudu teollisuusalueelta luontoon, Laihianjokeen ja mereen.

Vaasan kaupungin hulevesiohjelman tavoitteena on edistää hulevesien hallinnan suunnitelmallista kehittämistä sekä hulevesien käsittelyä ensisijaisesti niiden syntypaikalla. Lisäksi tärkeä tavoite on ehkäistä hulevesistä ympäristölle ja kiinteistöille aiheutuvia haittoja ja vahinkoja siten, että huomioidaan ilmaston muuttuminen pitkällä aikavälillä.

Selvitys on riittämätön vesien käsittelyn suhteen, koska selvityksessä ei ole huomioitu alueellisia yhteisvaikutuksia. Puhdistetut jätevedet lasketaan Laihianjokeen. Laihianjoki laskee Eteläiseen kaupunginselän lahteen Natura-alueelle. Joen ekologinen tila on välttävä ja kemiallinen tila hyvää huonompi. Laihianjoen kemiallista tilaa heikentävät kadmium- ja nikkeli-kuormitus. Kuormitus johtuu pääasiassa happamista sulfaattimaista (Syke, 2017; Westberg et al., 2022)

Vaasan kaupunki ei ole mitannut säännöllisesti hulevesien pitoisuuksia tai selvittänyt merenlahteen päätyvää kuormitusta. Hulevesien mukana kulkeutuu paljon ravinteita, raskasmetalleja, mikromuoveja, roskaa ja lääkeaineita. Raskasmetallit ovat erittäin myrkyllisiä vesieliöille.

Jätevedet

Jätevedet on tarkoitus toimittaa kunnalliseen viemäriverkostoon ja jätevesilaitoksen puhdistettavaksi, tulee se kuorittamaan ko. laitosta merkittävästi. VE1a syntyy arviolta 40000 kuutiota jätevettä vuositasona. Arviolta 200 000 kuutiota jätevettä syntyy vaihtoehdossa VE1b. Vaatiiko vaihtoehto VE1b jätevesimäärä kapasiteetin lisäämistä jätevedenpuhdistamolta? Laitoksen jäähdytysvesi tulee saada toteutumaan alueellisena kiertona, ettei se kuormita tarpeettomasti kaupungin vedenottoa sekä jätevedenkäsittelyä.

Päästöt

Päästöt ilmaan on luvattu tarkentaa selvitysvaiheessa. Prosessissa syntyvän pölyn vaikutuksesta ilmaan ja sitä kautta alueen ympäristöllisesti arvokkaisiin kohteisiin ei ole selvitystä.

Happamat sulfaattimaat

Tontin sijoittuminen siten, että sen pohjoisosa ja eteläkärki sijoittuvat happamien sulfiittimaiden vyöhykkeelle on syytä huomioida rakentamis- ja toimintaprosesseissa. Jos kiinteistöt jäävät sulfaattimaiden päälle, on erityisesti huomioitava massojen vaihdon yhteydessä ja rakennusvaiheessa maa-ainesten mahdollinen haitallisuus. Vaadimme selvitystä, miten hapan sulfaattimaa aiotaan käsitellä asianmukaisesti.

Lopuksi

Hankealue ei ole enää luonnontilassa, kasvillisuus ja alueen monimuotoisuus on muuttunut ja heikentynyt. Puuston poisto ja maan muokkaus on lisännyt merkittävästi vesistöpäästöjä ja kuormitusta. Alueen rakentamisessa liikenne lisääntyy ja päästöt kasvavat sekä vesistöön että muualle ympäristöön. Raskas liikenne on usein edelleen fossiilisilla polttoaineilla toimivaa, joten ilmastopäästöt kasvavat.

Vaadimme ekologisia kompensatiotoimia ehkäisemään lisääntyviä negatiivisia ympäristövaikutuksia Laajametsän, Runsorin ja Eteläisen kaupunginlahden välille ja suojelutavoitteissa tulisi ottaa huomioon hulevesien mukana kulkeutuva kuormitus.

Tässä tapauksessa laskeutusaltaiden ja puhdistuskosteikon rakentaminen toimisi ekologisenä kompensationsa. Nämä rakenteet pystyvät poistamaan hulevesien mukana kulkeutuvia haitta-aineita, kuten mikromuovia ja raskasmetalleja, jotka eivät tällä hetkellä ole mukana missään laskelmissa. Ravinteiden ja raskasmetallien sekä muiden haitta-aineiden pitoisuuksia tulee mitata kattavan mittauspisteverkoston avulla, jotta kuormituksen määrää voidaan seurata. Hulevesien haitta-aineille ei ole Suomessa asetettu raja-arvoja, joten kuormitus voi nousta kestäättömälle tasolle jo heikentyneissä vesistöissä, kuten Laihianjoessa.

Traficom

Traficomilla ei ole asiasta lausuttavaa.

Vaasan kaupunki, kaupunginhallitus

Vaasan kaupunki on tehnyt vuodesta 2017 alkaen Laajametsän suurteollisuusalueen kehittämiseen liittyvää työtä monella saralla liittyen raakamaan hankintaan, alueen kaavoittamiseen, infrastruktuurin suunnitteluun ja rakentamiseen, tonttien markkinointiin sekä alueen toimintaan liittyvien lisäarvopalveluiden kehittämiseen. Epsilon Advanced Materials Oy:n ja Finnish Battery Chemicals Oy:n suunnittelema hanke on Vaasan kaupungin pitkäjänteisen tavoitteen mukainen. Vaasan kaupunki on tutkinut alueen keskeisiä luontoarvoja ja ympäristövaikutuksia yleis- ja asemakaavojen laadinnan yhteydessä. Luonnonsuojelulain ja -asetuksen

vaatimukset on huomioitu kaavoissa aluevarausmerkintöinä ja kaavamääräyksinä. Arviointiohjelmassa on viitattu alueelle laadittuihin Laajametsän osayleiskaavaan (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 8.10.2018) ja Laajametsän suurteollisuusalueen tarkistus ak1110 -nimiseen asemakaavaan sekä näiden kaavojen taustaselvityksiin. Arviointiohjelmassa ei ole huomioitu edellä mainittujen kaavojen pohjatiedoksi vuonna 2017 tehtyä maisema- ja luontoselvitystä, jonka maastoinventoinneissa hankealueella ei todettu olevan EU:n luontodirektiivissä mainittujen eläinlajien lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Kaavaselvitysten perusteella Vaasan kaupunki toteaa, että korttelissa 18 (T/kem) ei ole liito-oravia tai viitasammakoita, vaan ne ovat viereisellä metsäalueella, joka on asemakaavassa merkitty maa- ja metsätalousalueeksi (MY). Kaupunki toteaa myös, että YVA-selostuksessa tulee selkeämmin erotella aiemmat taustatietoina olleet luontohavainnot ja kaavojen pohjatiedoksi vuonna 2017 laaditun maisema- ja luontoselvityksen tiedot.

Arviointiohjelmassa on kuvattu arvioitavat vaikutukset ja arviointimenetelmät selkeästi. Kunkin vaikutuksen kokonaismerkittävyys arvioidaan vaikutuskohteen merkittävyyden ja vaikutuksen suuruuden mukaisesti taulukoituna. Kuvattu arviointitapa antaa havainnollisen kuvan merkittävimmistä vaikutuksista ja niiden suunnasta. Arvioinnista saadaan tärkeää tietoa jatkossa tarvittavia lupamenettelyjä varten.

Laitoksessa syntyvä jätevesi esikäsitellään laitosalueella niin, että se voidaan johtaa kunnalliseen jätevesijärjestelmään. Arviointiselostuksessa on hyvä mahdollisuuksien mukaan esittää, mitä aineita ja pitoisuuksia tehdään prosessijäteveden puhdistusprosessin tuloksena sitoutuu lietteeseen sekä mitkä ovat keskeiset aineet ja niiden arvioidut pitoisuudet kaupungin jätevesiverkostoon laskettavassa jätevedessä. Jätevesien, puhdistamolietteen ja puhdistamorejektin kiintoaineen pitoisuudet käsitellään myöhemmin tehdään ympäristöluvassa.

Arviointiohjelmassa on esitetty, että tarkastelu- ja vaikutusalueen laajuus vaihtelee arvioitavan vaikutustyyppin mukaan. Vaasan kaupungin talousvesituotannon raakaveden varastoaltaana toimiva Pilvilampi sijaitsee lähimmillään noin 4 kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Vaasan kaupunki toivoo, että Pilvilampi huomioidaan vaikutuksia arvioitaessa.

Arviointiohjelmassa kuvataan hyvin, mitä raaka-aineita prosessiin syötetään ja mitä käyttöhyödykkeitä tarvitaan prosessin aikana. Käytettävien kemikaalien varastointimäärät on kuvattu hyvin arviointiohjelmassa. Myös tuotantoprosessin sivutuotteet ja niiden määrät on kuvattu ohjelmassa. Vaasan kaupunki toivoo, että sivutuotteiden ja jätteiden mahdollinen välivarastointi sekä niiden määrä ja käsittelytavat kuvataan arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelmassa on kuvattu hankkeen synnyttämä liikenne. Kevyet ajoneuvot ja tavaraliikenteen kuljetukset (rekat) mahtuvat olemassa olevalle tie- ja katuverkolle. Vaarallista kemikaalia teollisesti käsittelevät ja varastoivat laitokset laativat sammutusjätevesien hallintasuunnitelman toimintansa edellyttämässä laajuudessa. Tulipalojen sammuttamisessa käytettävästä vedestä osa höyrystyy tai imeytyy palokohteen rakenteisiin ja irtaimistoon. Kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaan toiminnanharjoittajan on estettävä rakenteellisin ratkaisuin kemikaalien saastuttaman sammutusjäteveden leviäminen ympäristöön tai hallitsemattomasti jätevedenpuhdistamolle. Tarkempaa tietoa aiheesta löytyy Tukeksen oppaasta: Kemikaalivuotojen ja sammutusjätevesien hallinta (2019).

Vaasan kaupunki rakentaa asemakaavassa kuvatut, tonttien ulkopuoliset hulevesien käsittelyaltaat ja tarvittavat parannukset ojajärjestelmään Laajametsän suurteollisuusalueen rakentumisen mukaisesti. Tuotantotien varteen on viime talven aikana rakennettu alueen ensimmäinen hulevesiallas. Seuraavan talven aikana rakennetaan loput kaksi Vaasan kaupungin alueelle merkityistä hulevesialtaista. Hulevesiä johtavan valtaoja-
ojajärjestelmän toimivuutta selvitetään vielä tarkemmin erillisen mallinnuksen avulla ja sen pohjalta arvioidaan tarvittavia parannustoimenpiteitä. Vaasan kaupunki kokoaa parhaillaan mallinnukseen tarvittavia lähtötietoja. Vaasan kaupungin käsityksen mukaan tontin 18 alueelta hulevedet ohjautuvat laskuojien kautta

Mustasaaren kunnan alueella Laihianjokeen. Kaupunki haluaa korostaa, että tontin hulevedet tulee viivyttaa tonttialueella asemakaavamääräysten mukaisesti ennen niiden purkamista laskuoihin.

Hankkeen ilmapäästöistä haasteellisimmat ovat tuotantoprosessin useissa vaiheissa syntyvät polyaromaattisten hiilivetyjen yhdisteet. Mikäli syntyvien yhdisteiden tunnistaminen etukäteen ei ole mahdollista, tulisi PAH-pitoisuuksien leviämismallinnuksen kuvata yhdisteiden summapitoisuutta taustapitoisuus huomioon ottaen sekä arvio siitä miten suuri osuus PAH-yhdisteistä on sitoutunut partikkeleihin. Hankealueen eteläosassa sijaitsee Vaskiluodon hiilivoimalaitoksen jätejakeiden ympäristöluvan mukainen loppusijoituspaikka. Vaasan kaupunki suunnittelee yhteistyössä Vaasan Voima Oy:n kanssa jätejakeiden loppusijoittamista toisaalle, minkä tarkoituksena on vapauttaa tontti kokonaisuudessaan lausunnolla olevan hankkeen tarpeisiin. Toteutuksen aikataulu sovitetaan hankkeen toteutusaikataulun mukaiseen vaiheistukseen sopivaksi.

Talous- ja jäteveden määrät ovat arviointiohjelman mukaan hyvin maltillisia ollen noin 40 m³/vrk. Arvioitu teollisuusveden käyttömäärä on tarpeen kuvata selostusvaiheessa selkeämmin (jähdytystorniratkaisu vai alueen keskitetty järjestelmä). Vaikutukset Vaasan kaupungin vesi- ja jätevesiverkostoon voidaan arvioida vasta sen perusteella, mikä vaihtoehto jäähdytysvesiratkaisuun valitaan. Jäähdytysvesiratkaisu määrittelee, missä määrin hanke edustaa ns. vihreää siirtymää. Vaasan kaupunki on yhteistyössä EPV Energia Oy:n/Vaasan Voima Oy:n kanssa kehittänyt aluetta palvelevaa keskitettyä jäähdytysvesiratkaisua, joka mahdollistaa valmistusprosessien hukkalämmön talteenoton ja siirtämisen kaukolämpöverkkoon. Ympäristönäkökulmat ja yhteiskunnan kokonaisyödyt huomioiden, kaupunki pitää keskitettyä ratkaisua jäähdytystorniaratkaisuun verrattuna huomattavasti parempana.

Vaasan kaupunki toteaa lopuksi, että hanketta välillisesti tukevia liikennejärjestelmän kehittämishankkeita on vireillä lähialueilla. Giga Vaasa -aluetta sivuava ja Mustasaaren kunnan asemakaavassa hankealueen läheisyydessä osoitettu uusi maantie Helsingby – Martoinen on tiesuunnitteluvaiheessa (Ely-keskus). Vaasan satamatie on uusi maantieyhteys Giga Vaasa -alueen läheisyydestä Vaasan satamaan. Tieyhteydestä laaditaan parhaillaan yleissuunnitelmaa (Ely-keskus). Vaasa – Seinäjoki ratayhteydestä laaditaan parhaillaan rata-suunnitelmaa raideliikenteen nopeuttamiseksi ja radan perusparantamiseksi (Väylävirasto). Giga Vaasa -alueen kodalla Mustasaaren kunnan asemakaava-alueella on lisäksi vireillä ratasuunnitelman laadinta teollisuusraiteesta (Mustasaaren kunta ja Väylävirasto).

Vaasan kaupungin ympäristön- ja terveydensuojeluviranomaiset ovat osallistuneet tämän lausunnon laatimiseen, eivätkä anna erillisiä lausuntoja.

Varsinais-Suomen ELY-keskus, Kalatalouspalvelut

Arviointiohjelman mukaan ainoa vesipäästö tehdasalueelta on hulevesi. Jätevesi johdetaan Vaasan viemäri-vesiverkkoon ja kunnalliselle jätevedenpuhdistamolle. Prosessijätevedet käsitellään omassa jätevedenpuhdistuslaitoksessa. Suljetun jäähdytysjärjestelmän vuoksi tehdas ei tarvitse omaa jäähdytysveden purkupaikkaa vesistöön. Arviointiohjelman mukaan hulevedet kerätään hulevesijärjestelmään ja johdetaan öljyn- ja hiekanerotinjärjestelmiin. Kalatalousviranomaisen toteaa, että mahdollisen huleveden johtamisen purkupaikan paikka ei käy ilmi arviointiohjelmasta. Mikäli ilmenisi tarvetta jäteveden johtamiseksi ojiin, hankkeen vaikutukset vesistöihin arvioidaan YVA-menettelyssä.

YVA:ssa tulee esittää hulevesiputkien sijainti. Tulee myös arvioida, onko missään skenaarioissa tai tilanteissa mahdollista aiheutua kemikaali- tai öljyvuotoja tehdasta ympäröivään ojiin ja mahdollisten vuotojen vaikutukset kalakantoihin ja kalastukseen. Tehtaan vesistövaikutuksia arvioitaessa tulisi huomioida myös mahdolliset yhteisvaikutukset, joita voi aiheutua muusta alueen kuormituksesta.

Hankealueen kaakkoispuolitse virtaa pienikokoinen oja, joka saa alkunsa avoimelta harvakseltaan ojitetulta metsämaalta ja laskee noin 1 km etäisyydellä hankealueen alapuolella Laihianjokeen. Arviointiselostuksessa

tulee esittää akkumateriaalitehtaan selkeä kalataloudellinen haitta-arvio ja haitta-arviossa tulee selvittää ja huomioida vaikutusalueen nykyinen kalataloudellinen tilanne sekä kalalajit. Myös mahdolliset vaikutukset Laihianjokeen ja Eteläiseen kaupunkiselkään kalastukseen tulee selvittää. VELMU-hankkeen esiintymistodennäköisyysmallin perusteella Eteläisellä Kaupunkiselällä on monen paikoin suotuisia ahvenen, kuoreen, tokkojen, silakan ja kuhan poikaisalueita. Huleveden metalli- ja haitta-ainepitoisuudet ja niiden vaikutukset kalakantoihin sekä Laihianjoessa että Eteläisellä Kaupunkiselällä tulee arvioida. Vaikutusalueen tulee olla tarpeeksi laaja.

Väylävirasto

Etelä-Pohjanmaan Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristökeskus (ELY-keskus) on pyytänyt Väylävirastolta lausuntoa koskien grafiittipohjaisen anoditehtaan tuotantolaitoksen YVA-menettelyä Vaasassa.

Epsilon Advanced Materials Oy suunnittelee grafiittipohjaisen anodimateriaalin tuotantolaitosta Vaasaan, GigaVaasan alueelle. Hankkeen tavoitteena on anodimateriaalin tuotantolaitos, joka tuottaa vuodessa vaihtoehdossa VE1a 10 000 tonnia ja vaihtoehdossa VE1b 50 000 tonnia grafiittipohjaista anodimateriaalia. Lisäksi tuotetaan sivutuotteena luonnongrafiitti hienoainesta ja koksihienoainesta sekä pikiöljyä. Laitoksen sijaintipaikka on Vaasassa GigaVaasan teollisuusalueella, lentokentän läheisyydessä. Hankkeesta vastaavat Epsilon Advanced Materials Oy ja Finnish Battery Chemicals Oy.

Alustavasti arvioitu liikennemäärä rakentamisen aikana on arviolta noin 35–70 raskasta ajoneuvoa vuorokaudessa. Työmaan henkilöliikenteen määrä on arviolta 175–230 ajoneuvoa vuorokaudessa ja arviolta 10–20 pakettiautoa vuorokaudessa.

Laajametsän osayleiskaavan kaavoituksen yhteydessä on tehty hulevesisuunnitelma, jonka mukaan tontti- ja korttelikohtaiset hulevesien hallintatoimenpiteet tulee mitoittaa siten, että niillä saadaan hulevesivirtaamat tasattua nykytilanteen tasolle. Purkureitit ja järjestelyt suunnitellaan ja sovitaan viranomaisten ja paikallisen vesilaitoksen kanssa ennen työn aloitusta.

Laitoksen toiminnassa muodostuu mm. jätevesien käsittelyn jätteitä, keraamisen ja hiekkasuodatuksen jätteitä, rikinpoiston jätteitä, pakkausjätteitä, kiinteitä öljyisiä jätteitä ja jäteöljyjä, vaurioituneita tulenkestävän materiaalin jätteitä, teollisuushiekkaa ja pesuriöljyä. Prosessin sivutuotteena muodostuu luonnongrafiittihiutaleita ja koksishiutaleita sekä pikiöljyä. Lisäksi muodostuu kalsinoitua, grafitoitunutta öljykoksia, käytettyjä upokkaita, hiilimustaa ja kipsiä, joita voidaan hyödyntää teollisuudessa raaka-aineena, mutta joiden status (jäte/sivutuote) on YVA-ohjelmavaiheessa vielä selvityksessä.

Satamista raaka-aineet ja upokkaat kuljetetaan tuotantolaitokselle kuorma-autoilla tiekuljetuksina parhaiten soveltuvaa reittiä pitkin. Laitoksen toimiessa tieliikennettä syntyy raaka-aineiden, apuaineiden, tuotteiden, sivutuotteiden ja jätteiden kuljettamisesta. Lähtökohtaisesti valtaosa kuljetuksista tulee suuntautumaan lähialueen pääväylille. Vaarallisten aineiden kuljetukset ohjataan laitosalueelta olemassa olevalle tieverkolle.

Hankealueen läheisimmät pääväylät ovat Valtatie 3 (E12), Valtatie 8 (E8) ja Seututie 673, jotka sijaitsevat nykytilanteessa noin 2 km etäisyydellä. Hankealueelle on yhteys pääväyliltä Seututietä 715 sekä Yhdysteitä 7178 ja 7161 pitkin. Hankealueen pohjois- ja itäpuolelta kulkee noin 2 km etäisyydellä sähköistetty Vaasan ja Seinäjoen välinen rautatieyhteys. Rataosuudella on päivittäistä henkilöliikennettä.

Liikennevaikutuksia tarkastellaan arvioimalla hankkeeseen liittyvien kuljetusten määriä ja käytettyjä reittejä hankealueelle johtavilla liikenneväylillä. Vaikutusten arvioinnissa huomioidaan eri kuljetusmuodot mukaan lukien vaarallisten kemikaalien kuljetukset ja niiden riskit. Arvioinnissa tarkastellaan sekä rakentamisen että toiminnan aikaisen liikenteen vaikutuksia. Maantieliikenteen osalta tarkastelussa otetaan huomioon erikseen raskaan liikenteen ja henkilöliikenteen määrän muutos hankkeen seurauksena. Liikennemäärien muutoksesta aiheutuvat vaikutukset liikenneturvallisuuteen ja liikenteen sujuvuuteen arvioidaan. Lisäksi

arvioidaan, tarvitaanko tieverkostoon parannuksia hankkeen vuoksi. Kuljetuksista vaikutukset liikenneturvallisuuteen arvioidaan liikenteellisten muutosten perusteella.

Väylävirasto esittää lausuntonaan:

Liikennevaikutusten arviointi on esitetty YVA-ohjelmassa riittävällä tasolla. Väylävirasto tuo esille, että liikennevaikutusten arvioinnin yhteydessä on tarkasteltava hankkeen johdosta lisääntyvän liikenteen vaikutuksia läheisille väylille. Arvioinnissa on huomioitava väylien käyttö, liikenteen sujuvuus ja turvallisuus. Myös hankkeeseen liittyvien vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvät riskit on arvioitava erityisen huolellisesti. Kuljetusten vaikutusten arvioinnissa on huomioitava myös läheiset muut hankkeet ja niihin liittyvät kuljetukset. YVA-selostuksessa olisi syytä kuvata myös rakentamisvaiheen liikennevaikutukset, etenkin mikäli rakentamisvaiheeseen liittyy louhintaa tai runsaasti maa-aineskuljetuksia.

Väylävirasto muistuttaa, että jos tierakenteiden parannustoimenpiteille tai uusille liittymille todetaan hankkeen seurauksena tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Asian osalta tulee olla yhteydessä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen maanteiden kunnossapidon aluevastavaan. Liittymäluvut myöntää Pirkanmaan ELY-keskus. Mikäli laitospöytäkirjan rakentamisen aikana tarvitaan erikoiskuljetuksia, on niiden osalta haettava erikoiskuljetuslupa, joita myös hoitaa Pirkanmaan ELY-keskus.

Väylävirasto huomauttaa, että tien käyttäjille ei saa aiheutua hankkeesta vaaraa esim. kaasuvuodon tai räjähdysvaaran seurauksena.

Maanteiden osalta lausuu tarkemmin Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen L-vastuualue.

Kommentit

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikennevastuualue

Epsilon Advanced Materials Oy ja Finnish Battery Chemicals Oy suunnittelevat grafiittipohjaisen anodimateriaalin tuotantolaitosta GigaVaasan alueelle. Hankkeen YVA-ohjelmassa on kaksi päätuotteen, eli anodimateriaalin tuotannon vaihtoehtoa: 10 000 tonnin vuosikapasiteetin VE1a ja 50 000 tonnin vuosikapasiteetin VE1b. Lisäksi sivutuotteita tuotettaisiin vähintään tuplasti päätuotteen verran molemmissa vaihtoehtoissa. Vaihtoehdot on tarkoitus toteuttaa vaiheittain. Liikennevaikutukset on tunnistettu yhdeksi hankkeen keskeisistä vaikutuskokonaisuuksista.

Liikenteellisten vaikutusten arviointi vaikuttaa tässä vaiheessa pääosin riittävältä. Arvioinnissa kerrotaan otettavan huomioon mm. liikennemäärien lisäys, melu, vaarallisten aineiden kuljetukset, kuljetusten päästöt ja yhteisvaikutukset. Raaka-aineiden kerrotaan tulevan laivakuljetuksina Vaasaan (tai muihin satamiin) ja kulkevan tiekuljetuksina laitokselle. Tuotekuljetusten suuntautumisesta ei ole ohjelmassa mainintaa. Vaihtoehdon VE1a liikennemääräksi kerrotaan 50 henkilöautoa ja 9 raskasta ajoneuvoa vuorokaudessa. Vaihtoehdossa VE1b vastaavat määrät ovat 150 ja 40 ajoneuvoa vuorokaudessa. Arvioita on selostusvaiheeseen syytä tarkentaa, sillä lukuja ei perustella tai avata juuri mitenkään tässä vaiheessa. Esimerkiksi henkilöautoliikenteen määrät suhteutettuna arvioituun työntekijämäärään 120–375 henkilöä vaikuttavat alhaisilta. Raskaan liikenteen arvioita olisi hyvä eritellä raaka-aine-, tuote- ja jätekuljetuksiin.

YVA-ohjelmassa on kuvattu hankealueen lähistön nykyinen maantieverkko ja sen liikennemäärät niin taulukossa kuin kartallakin. Huomautamme, että Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksella on käynnissä useampia GigaVaasaan vaikuttavia suunnitteluhankkeita. Vikby–Martoinen-tieyhteydestä on valmistumassa tiesuunnitelma vuoden 2023 aikana. Vaasan satamatie ja valtatie 3 parantaminen Helsingbyn ja Laihian välillä ovat yleissuunnitteluvaiheessa. Näillä hankkeilla olisi toteutuessaan suuri vaikutus GigaVaasan liikenteeseen, joten ne on syytä esittää selostusvaiheessa. Hankkeiden toteuttamisesta tai aikataulusta ei kuitenkaan ole päätöksiä,

joten liikenteelliset vaikutukset tulee arvioida myös ilman em. hankkeita (esim. satamaan Vaasan keskustan läpi kulkevan tavaraliikenteen vaikutukset herkkään ympäristöön).

GigaVaasa on kehittymässä oleva teollisuusalue, jolla ei vielä sijaitse teollista toimintaa. Alueen kehittymiseen liittyy epävarmuustekijöitä, jotka koskevat aiemmin mainittujen maantiehankkeiden lisäksi mm. pistoraidetta Seinäjoki–Vaasa-radalta ja joukkoliikenneyhteyksiä. Kestävän ja tehokkaan liikennejärjestelmän näkökulmasta olisi syytä pohtia myös mahdollisen GigaVaasan raideyhteyden hyödyntämistä. Joukkoliikenteen osalta tulisi huomioida siihen liittyvät ajalliset epävarmuudet, jotka liittyvät laajemmin siihen, miten GigaVaasan alue lähtee kehittymään.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjaveden suojelun ryhmä

YVA-ohjelmassa on oikeat ja riittävän laajat tiedot hankealueen lähellä sijaitsevista pohjavesialueista ja geologisista suojelukohteista. Hankealueen pohjavesiolosuhteita on riittävän tarkasti arvioitu. Happamien sulfaattimaiden mahdollisesti aiheuttamia vaikutuksia on huomioitu. Maa- ja kallioperävaikutukset ulottuvat pääasiassa rakentamistoimenpiteiden alueelle ja arviointi tehdään hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä. Pohjaveden suojelun ryhmä katsoo, että esitetyt arviointimenetelmät ovat hankealueen luonnehuomioiden riittäviä.

Luonnonvarojen hyödyntämisessä tarkastellaan muun muassa rakentamisessa käytettävien maa- ja kiviainesten käyttöä sekä hankkeen tarvitsemien materiaalien kulutusta yleisellä tasolla. Arvioinnissa olisi suositeltavaa tarkastella myös sitä, missä määrin maarakentamisessa voidaan hyödyntää kierrätysmateriaaleja hanketta varten irrotettavan luonnon maa- tai kiviaineksen sijasta sekä vertailla vaihtoehtojen ympäristövaikutuksia.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Vesien- ja maatalouden ympäristönsuojeluryhmä

Ennakolta arvioiden hankkeen vesistövaikutukset ovat vähäiset, jos vedenotto tapahtuu Vaasan vesijohtoverkosta ja jätevedet johdetaan esikäsiteltyinä kaupungin viemäriverkkoon. Tältä pohjalta ohjelma on riittävä. Vesilain valvojalla ei muuta kommentoitavaa.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Vesienhoitoryhmä

Koska YVA-ohjelman mukaan laitoksen jätevedet pudistetaan siten, että ne voidaan johtaa kunnalliselle jäteveden puhdistamolle, niin ennalta arvioiden hankkeen suurimmat vesistövaikutukset liittyvät alueella mahdollisesti sijaitseviin happamiin sulfaattimaihin. GTK:n kartoituksen (1:250 000) mukaan alueen lähistöllä tai jopa hankealueella sijaitsee alueita, joilla on korkea todennäköisyys happamille sulfaattimaille. GTK:n aineiston näytteenotto ei ole kaiken kattava, vaikka onkin hyvin suuntaa antava. Sen perusteella ei voida täysin sulkea pois happamien sulfaattimaiden esiintymistä niilläkään alueilla, joilla happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys on aineiston mukaan pieni tai hyvin pieni. Koska hankealueella esiintyy mahdollisesti potentiaalisia happamia sulfaattimaita, joiden kuivatus aiheuttaa vesistövaikutuksia, tulee hankealueella tehdä kartoitus happamien sulfaattimaiden esiintymisestä sekä arvioida niiden hapontuottopotentiaalia ja vesistövaikutuksia. Jos kaivettavilla alueilla havaitaan happamia sulfaattimaita, tulee tehdä suunnitelma kaivuista ja rakennustoista aiheutuvien haittojen minimoimiseksi.

YVA-selostuksessa tulee kertoa, onko päästöillä ilmaan vaikutusta alueen pintavesiin hulevesien kautta tai muulla tavoin. Jos vaikutuksia on, tulee kertoa käytännöt haittojen minimoimiseksi.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Vesistöyksikön tulvasuojelu- ja kuivatusryhmä

Vesistöyksikön tulvasuojelu- ja kuivatusryhmä katsoo näitä YVA-hankkeita tulvien ja alueella mahdollisesti sijaitsevien ojitusyhteisöjen kannalta. Koska tämä alue on kaavoitettu ja käsittääkseni siinä yhteydessä tehty hulevesisuunnitelma, lienee myös alueelta purkautuvien vesien määrä huomioitu. Jos tietoa ojitusyhteisöistä

kuitenkin tarvittaisiin, niin alueella sijaitsee Träskängsdiketin ojitusyhteisö, tnro 2502va1. Yhteisön tehtävä on pitää uomat ojitusyhteisön alueella suunnitelman mukaisessa kunnossa. Ojitusyhteisöt-karttapalvelusta löytyvät ojitusyhteisöjen hyötyalueet, ojitusyhteisön nimi ja toimitusnumero ja näillä tiedoilla voi tarvittaessa pyytää asiakirjoja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksesta tekemällä tietopyynnön. Hankkeen vaikutukset alapuoliseen Laihianjoen vesistöalueen merkittävään tulvariskialueeseen on huomioitava.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Alueidenkäytön ryhmä

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on käyty läpi alueen kaavoitusta ja muita maankäytön suunnitelmia. YVA-ohjelmassa on todettu sivulla 88 hankealueen kaavoituksesta, että hanke ei ole ristiriidassa maa-kuntakaavan tai osayleiskaavan kanssa ja että laitoksen rakentaminen suunnitellulle sijaintipaikalle ei edellytä asemakaavan muuttamista.

Edelleen arvioinnissa on todettu sivulla 96: ”Hankealueella (kortteli 18) on voimassa Laajametsän suurteollisuusalueen asemakaava (ak1110). Hankealue on asemakaavassa osoitettu Teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi (T/kem), jolle saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen. Hanke ei ole ristiriidassa voimassa olevan kaavoituksen kanssa.”

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa esitetyn perusteella alueidenkäyttöryhmä katsoo, ettei hanke todennäköisesti edellytä voimassa olevan yleis- tai asemakaavan päivittämistä, vaikka se saattaa vaatia kaavataarkistuksia alueen ulkopuolella erityistarpeiden kuten vedenhankinta- sähkönsiirto- ja/tai lauhdevesijärjestelyiden sekä jätevedenpuhdistuksen osalta.

Mikäli hanketta varten joudutaan järjestämään erilliset lauhde- ja/tai poistoputkistot Eteläisen kaupunginseinän kautta, tulee hankkeessa huomioida sen vaikutukset Eteläisen kaupunginseinän Natura-alueelle sekä putkiston tekniset järjestelyt Vaasan moottoritien liikennealueen osalta.

Hankkeen toteutuksessa on lisäksi huomioitava asema- ja yleiskaavojen erityismääräykset valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön, maisema-alueiden, luontoympäristön sekä muiden rakennustapaa ohjaavien kaavamääräysten osalta.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Teollisuuden- ja jätehuollon ympäristönsuojeluryhmä

Hankealueella sijaitsee Vaasan Voima Oy:n (ent Vaskiluodon Voima Oy:n) tuhka-kaatopaikka, jolle on voimassa Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston 15.12.2017 myöntämä toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa (Dnro LSSAVI/7147/2014). Kaatopaikka on toiminut alueella vuodesta 2008 lähtien. Vaasan Voima Oy on esittänyt ELY-keskukselle jätetäytön sulkemissuunnitelmat, jotka ELY-keskus on hyväksynyt 24.2.2023. Arviointiohjelman kappaleessa 2.3. esitetään, että tuhka-kaatopaikka tullaan poistamaan alueelta. Tarkempaa tietoa tai aikataulua jätteiden poistamisesta alueelta ei ole esitetty tuhka-kaatopaikan valvontaviranomaiselle. Jätetäyttöalueelle on rakennettu Vna kaatopaikoista mukaiset pohjarakenteet, jonka päälle rakennetussa liikennöintikerroksessa on käytetty lentotuhkaa. Kaatopaikan ensimmäisessä ympäristöluvassa on myös hyväksytty lento- ja pohjatuhkien hyödyntäminen alueen sisäisten teiden rakentamisessa. Alueella kaivettaessa tulee huomioida mahdolliset tuhkien hyödyntämiset. Ympäristöluvassa on määrätty alueen maaperän ja pohjaveden tilan selvittäminen toiminnan lopettamisen yhteydessä. ELY-keskus ei ole saanut toiminnanharjoittajalta ilmoitusta toiminnan lopettamiseksi eikä maaperää ja alueen pohjavettä ole vielä tutkittu lopettamista varten. Alueen jatkokäytön suunnittelussa tulee huomioida, ettei tuhka-kaatopaikan lopettamisen vaatima lopputarkkailu vaarannu; mm kaatopaikan tarkkailua varten asennettujen pohjavesiputkien tulee olla käytettävissä.

Muutoin ELY-keskus katsoo, että ilma- ja vesipäästöjen sekä melun ja värinän osalta ohjelmassa esitetty on riittävää.

Luonnonsuojeluyksikkö

Vesipäästöt ja Natura-alueen mahdollinen heikennys: Hankealueesta noin 3,4 kilometrin etäisyydellä sijaitsee kolmiosainen Sundominlahden Natura-alue (FI0800057 SAC/SPA). On tärkeää arvioida ja mahdollisesti mallintaa hankealueelta purkautuvien erilaisten vesien (jätevesikuormat ja hulevedet jne.) mahdolliset haittavaikutukset ja niihin sisältyvät epävarmuudet, jotka kohdistuvat arvokkaisiin luontoalueisiin ja erityisesti Natura-alueen suojeluperusteisiin. Myös yhteisvaikutukset muun maankäytön kanssa vesistöihin tulee esittää siten, että vaikutuksia ja niiden voimakkuutta on mahdollista arvioida.

Direktiivilajit: Hanke-alueen ja sen välittömän läheisyyden lainsuojaamat luontoarvot tulee päivittää ja poissulkea. Esimerkiksi direktiivilajien kartoitus tulee päivittää. Nyt uusin selvitys on tehty vuonna 2018.

Asemakaava Laajametsän suurteollisuusalueen asemakaava (ak1110) ja ekologinen käytävä: Hankealue on osoitettu asemakaavassa teollisuus- ja varastorakennusten alueeksi (T/km). Hankealueen itäpuolella on lähivirkistysalueeksi (VL/s) osoitettu alue, joka on luonnonmonimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Aluetta kehitetään ekologisena käytävänä, jolle muodostetaan vähintään 30 metriä leveä puustoinen kaista säilyttämällä ja istuttamalla puustoa liito-oravan tarvitsemia kulkuyhteyksiä varten. Alueen pohjoispuolella on maa- ja metsätalousalueeksi osoitettua alue (MY), jolle on esitetty erityisiä ympäristöarvoja. Hankealueen toimintojen ja rakennusten sijoittelusta ei ole ohjelmavaiheessa saatavilla luonnoskuvaa. Luonnonsuojeluyksikkö suosittelee, että kaavassa osoitettua ekologista käytävää voimistetaan hankealueen itäosissa ja jos mahdollista muussa osaa hankealuetta pohjoiseteläsuunnassa, mikäli se on toimintojen sijoittelua suunniteltaessa mahdollista. Alueen puustoiset kulkuyhteydet ovat hyvin pirstoutuneita ja heikkoja.